

נפתח הענינים

פרק הבית והעליה

מהדורת תשפ"ד

1. [מתני' הבית והעליה](#)
2. [אם היה אחד מהן מכיר](#)
3. [ועולות לו מן החשבון](#)
4. [מתני' \(ב'\) הבית והעליה](#)
5. [רבי יוסי אומר התחתון נושא](#)
6. [מתני' הבית והעליה של שנים](#)
7. [אמר רב אחא בר אדא](#)
8. [מתני' וכן בית הבד](#)
9. [השוכר לעשות עמו בתבן](#)
10. [אין שומעין לו](#)
11. [אמר רבה הבטה בהפקר](#)
12. [מתני' המוציא זבל](#)
13. [שתי גנות זו על גבי זו](#)



להשיג קובץ זה ללא תשלום:

<https://drive.google.com/drive/folders/1Vw44YBdUIL7EOFRotHm6yevtsX7vaeHo?usp=sharing>

או לפנות בטלפון 053-318-7750

או במייל s0533187750@gmail.com

לעת עתה יצאו לאור בס"ד

על הפרקים:

ארבעה אבות, כיצד הרגל, הכונס

אלו מציאות, המפקיד, השואל והבית והעליה.

כמו"כ ניתן להשיג חוברות על חומשים: במדבר, דברים.



בס"ד

בבא מציעא דף קט"ז ע"ב

מתנני' הבית והעלייה של שנים, דהיינו, שהבית שייך לאחד והעלייה שעל גביו שייכת לאחר

אלו אבנים שייכים לעליון (רש"י) _____ ואלו לתחתון (שם).

שנפלו, ואין ניכר על האבנים של מי הם, הדין הוא ששניהם חולקין בעצים ובאבנים ובעפר

וכמה יקבל כל אחד מהם (רש"י) _____

ורואין אלו אבנים העשויות (ראויות) להשתבר, פירוש, אם יש שם אבנים שבורות ושלמות וכל אחד טוען שהשלמות הן

שלו, משערין לפי אופן הנפילה, אלו אבנים עשויות להשתבר

ביאור "ורואין אלו אבנים העשויות להשתבר"

ולכן למי שייכים האבנים השלימות	ומדוע אמרין כן	אלו אבנים אנו אומרים שנשברו	
	(שם)	(רש"י)	אם נשבר הבית מיסודו ונפל תחתיו
	(שם)	(שם)	אם נחבט הכותל ונפל על צדו כמקל

אם היה אחד מהן מכיר מקצת אבניו והן שלימות, נוטלן

ועולות לו האבנים שנטל מן החשבון, ובגמ' יבואר מה יטול השני כנגד האבנים שנטל הראשון, שלימות או שבורות.

גמ' מדייקת הגמ', מדקתני "ורואין" מכלל דמשנתנו איירי במקרה דאיכא למיקם עלייהו ולידע באיזה אופן נפל הבית

אי בחבטא נפיל, פרש "חבטא" _____

אי בחבטא נפיל, פרש "חבטא" (רש"י) _____

אי הכי שאפשר לדעת באיזה אופן נפל הבית, קשה, רישא אמאי חולקין השלימות והשבורות לפי חשבון

נחזי, אי בחבטא נפיל, אנו אומרים שעלייתא איתבור, ולכן מי יטול את השלימות _____

אי בחבטא נפיל, אנו אומרים שתתייתא איתבור, ולכן מי יטול את השלימות _____

שים לב: כתבנו את הנ"ל על פי הגירסא שבגמ' לפנינו ('עלייתא איתבור', 'תתייתא איתבור'), אמנם לרש"י היה גירסא אחרת, עיין ר"ן

מתרצת הגמ', לא צריכא הא דתני ברישא "חולקין" אלא במקרה דנפיל בליליא

מדוע זו סיבה שיחלקו בשוה _____

מקשה הגמ', אפילו אם נפיל בליליא, וליחזינהו (את האבנים) בצפרא איך הם מונחים, ועי"ז נדע כיצד נפלו

מתרצת הגמ', דמיירי דפנינהו, ולכן א"א לדעת איך הם היו מונחים

מקשה הגמ', וליחזי מאן פנינהו, ולישייליה

מתרצת הגמ', דמיירי דפנינהו בני רשות הרבים ואזלו לעלמא

המשך בבא מציעא דף קט"ז ע"ב

סיכום השקו"ט על האוקימתא ד"נפיל בלילא"

הקושיא	באר הקושיא	התירוצ	באר התירוצ
וליחזינהו בצפרא		דפנינהו	
וליחזי מאן פנינהו ולישייליה		דפנינהו בני רה"ר ואזלו לעלמא	

סיכום ביאור המשנה

		האם איירי שיודעים איך נפלו	ולכן כיצד עושים את החלוקה
רישא	חולקין בעצים ובאבנים ובעפר		
סיפא	ורואין אלו אבנים העשויות להשתבר		

הגמ' תירצה דמיירי "דפנינהו בני רשות הרבים ואזלו לעלמא" והבינה הגמ' דפנינהו לרשות אחד מהן

מקשה הגמ', אע"פ שאי אפשר לדעת איך נפל הבית, מ"מ **וליחזי ברשות דמאן יתבן** האבנים, ונמצא שהוא המוחזק

וליהוי אידך המוציא מחבירו עליו הראייה, ולכן מי יטול את השלימות _____

מתרצת הגמ', דמשנתנו איירי כשאין אחד מהם מוחזק, כגון באחד משני אופנים

אופן א' _____ אופן ב' _____

ואיבעית אימא, אע"פ שהאבנים ברשות אחד מהם, אינו נחשב מוחזק, כיון שהם שותפים באבנים, ולכן לא אמרינן שהשני

הוא מוציא מחבירו, משום **דשותפין בכי האי גוונא, לא קפדי אהדדי**

על מה אינם מקפידים זה על זה (רש"י) _____

ומדוע זו סיבה שהשני לא הוי מוציא מחבירו (שם) _____

סכס, במקרה שהאבנים אצל אחד מהם, האם השני נקרא מוציא :

לפי תירוצ א' וב' _____ לפי האיבעית אימא _____



בבא מציעא דף קט"ז ע"ב

שנינו במשנתנו, "אם היה אחד מהן אומר שהוא מכיר מקצת אבניו, נוטלן"

שואלת הגמ', והלה מה טוען, למי הכוונה _____

אי דקאמר אין, פשיטא, שמה _____

ואי לא אמר אין, למה נוטל, אלא מה צריך להיות הדין _____

סכס, מדוע אי אפשר לומר שהשני: מודה לו _____ מכחיש את דבריו _____

אלא צריך לומר, דאמר ליה השני, איני יודע אם האבנים שלך או לא

מדוע זו סיבה שהראשון יכול את האבנים שהוא מכיר (רש"י) _____

מקשה הגמ', לימא תיהוי תיובתא ממשנתנו אדרב נחמן

דאיתמר, מנה לי בידך פירוש, אדם התובע את חברו בטענת ברי, ואמר שהוא חייב לו מנה

והלה (הנתבע) אומר, איני יודע, מה אינו יודע _____

רב הונא ורב יהודה אמרי, חייב מי חייב _____ ומה הוא חייב _____

ומדוע (רש"י) _____

רב נחמן ור' יוחנן אמרי, פטור, מדוע (רש"י) _____

שים לב: לפי רב נחמן ור' יוחנן הסוברים שהוא פטור מלשלם, מכל מקום צריך לישבע שאינו יודע אם הוא חייב או לא (רש"י)

סיכום הקושיא על רב נחמן, האם אפשר להוציא בטענת ברי כשהשני טוען שמה:

לפי היוצא ממשנתנו _____ לפי רב נחמן _____

מתרצת הגמ', שלפי ר"נ הא דתני במשנתנו ש"אם היה אחד מהן מכיר מקצת אבניו נוטלן" אינו משום ד"ברי עדיף" אלא

הטעם הוא כדאמר רב נחמן במקום אחר, כגון שיש עסק שבועה ביניהן

הכא במשנתנו, נמי איירי כגון שיש עסק שבועה ביניהן, ומבארת הגמ', היכי דמי עסק שבועה, כדבא

דאמר רבא, שאם אחד טוען לחברו מנה לי בידך, והלה אומר אין לך בידי אלא חמשים, והשאר איני יודע

הדין הוא, שמתוך שאינו יכול לישבע, ישלם, מדוע היה צריך לישבע _____

ומדוע אינו יכול לישבע _____ ולכן כמה צריך לשלם _____

גם במשנתנו איירי שהשני מודה לו שחלק מהאבנים שהוא טוען שהוא מכיר, אכן הם שלו, ועל השאר הוא אומר שאינו יודע.

ביאור במה דומה העסק שבועה דמשנתנו לדוגמא שאמר רבא

והטעם	מה דין הנתבע על החלק שאינו יודע	מה משיב לו הנתבע	מה טוען התובע	
				דאמר רבא מנה לי בידך וכו'
				משנתנו היה אחד מהן מכיר

ביאור מדוע "אם היה אחד מכיר מקצת אבניו נוטלן"

מדוע המכיר נוטלן	הלה מה טוען	
		לפי רב הונא ורב יהודה
		לפי רב נחמן ור' יוחנן



בס"ד

בבא מציעא דף קט"ז ע"ב

שנינו במשנתנו, "אם היה אחד מהן מכיר מקצת אבניו, נוטלן, ועולות לו מן החשבון"

סבר רבא למימר שהשני נוטל כנגדן **לפי חשבון** אבנים שבורות

סכס לפי רבא, אם היה אחד מהן מכיר מקצת אבניו:

אלו אבנים נוטל השני כנגדן _____ ואיך חולקים את שאר האבנים _____

אלמא, כיון דאמר השני **איני יודע** הרי טענתו **ריע טפי**, איך רואים זאת _____

אמר ליה אביי לרבא, **אדרבה, הא ריע טפי**, טענתו של מי גרועה יותר _____

שהרי **מדהני ידע, וטפי לא ידע**, מוכח מזה **דתו לית ליה** שלימות, **ואידך** שלימות **כולהו דהיאך נינהו**, של מי _____

אלא אמר אביי, שהשני נוטל כנגדן **לפי חשבון** אבנים שלימות

סכס, מה יקבל כל אחד במקרה של בית ועלייה שהיו בהם 300 אבנים, ואחר שנפלו היו שם 200 אבנים שלימות ו-100 שבורות, ואחד מהם מכיר מתוך השלימות 50 שהם שלו, ונוטלן

	האם השני לוקח כנגדם 50 שלימות או שבורות	כמה אבנים נשארו אחרי שלקחו		כמה לוקח ממה שנשאר		כמה מקבל סה"כ	
		שלימות	שבורות	שלימות	שבורות	המכיר	שאינו מכיר
סבר רבא למימר						שלימות	שבורות
לפי קושית אביי						שלימות	שבורות
אלא אמר אביי						שלימות	שבורות

שים לב: למסקנא אין הכוונה שהשני יטול את כל שאר השלימות, אלא שהשני יטול מהשלימות כמו המכיר, ואף שאמר דטענתו של המכיר ריע טפי, היא רק סיבה שלא יטול המכיר יותר מהשני כדברי רבא, אך לא שהשני יטול יותר מהמכיר (ע"פ תורת חיים).

מקשה הגמ', **אי הכי, שמה** _____ **מאי קמהני ליה, למי** _____

באר את הקושיא _____

מתרצת הגמ', שהרווח של המכיר הוא **למלבנא רווחא**, באר "**מלבנא רווחא**" (רש"י) _____

אי נמי, שהרווח הוא **טינא דמעבדא**, באר "**טינא דמעבדא**" (רש"י) _____

סיכום השיטות בפירוש "עולות לו מן החשבון"

	האם טענת המכיר טובה יותר	ומדוע	ולכן כשהמכיר נוטל השלימות, אלו אבנים יקח השני כנגדן	ומה מרויח זה שמכיר מקצת אבניו
סבר רבא למימר				
לפי אביי				א:
				ב:



בבא מציעא דף קט"ז ע"ב - דף קי"ז ע"א

מתנני' (משנה ב') **הבית והעלייה** השייכים לאדם אחד, והשכיר לחבירו את העלייה

והיכן דר המשכיר

נפחתה (נשברה) רצפת העלייה, ואין בעל הבית (המשכיר) רוצה לתקן

הרי בעל העלייה (השוכר), יורד ודר למטה בבית, עד שיתקן לו המשכיר את העלייה

ר' יוסי אומר, התחתון (המשכיר) **נותן את התקרה**, פירוש, קורות הגג שהיא רצפת העלייה

והעליון (השוכר) נותן את המעזיבה, מה היא "מעזיבה" (רש"י)

והיכן נותנין אותה (שם)

סכס, על מי לתקן את קרקעית העלייה

מי נותן את המעזיבה	מי נותן את התקרה	
		לפי רבנן
		לפי ר' יוסי

גמ' שנינו במשנתנו, "נפחתה העלייה ואין בעל הבית רוצה לתקן, הרי בעל העלייה יורד ודר למטה"

שואלת הגמ', **נפחתה בכמה**, פירוש, באיזה שיעור נפחתה, שאז יש רשות לעליון לירד ולדור למטה לגמרי.

רב אמר, דוקא אם נפחתה **ברובה, ושמואל אמר**, אפילו נפחתה **בארבעה** (ארבעה טפחים על ארבעה טפחים, רע"ב)

ומבאר הגמ' את המחלוקת:

רב אמר ברובה, אבל בארבעה לא, מה לא

ואיך ישלים המשכיר את חסרון המקום שנפחת (רש"י)

ואע"פ שנמצא שחלק מתשמישי יהיו למעלה וחלק יהיו למטה, מ"מ אין לו רשות לירד ולדור למטה לגמרי

משום דסובר שאדם דר חציו למטה וחציו למעלה, באר (רש"י)

ושמואל אמר, אפילו נפחתה רק בארבעה טפחים, יורד ודר למטה לגמרי

משום דסובר שאין אדם דר חציו למטה וחציו למעלה

נפחתה העלייה, האם יש רשות לעליון לירד ולדור למטה לגמרי

נפתחה פחות מד' טפחים		מד' טפחים עד רובה		ברובה	
הדין	הטעם	הדין	הטעם	הדין	הטעם
לפי רב	אין חסרון אפילו תשמיש של כלי אחד (ע"פ סמ"ע)				
לפי שמואל					

המשך בבא מציעא דף קט"ז ע"ב - דף קי"ז ע"א

מקשה הגמ', **היכי דמי**, פירוש, מה אמר המשכיר לשוכר כשהשכיר לו את העלייה, שלכן כופין את המשכיר לקולטו עמו בביתו

אי דאמר המשכיר לשוכר **"עלייה זו"** אני משכיר לך

אם כן **אזדא** (הלכה לה העלייה), ואין המשכיר חייב לתת לו מקום אחר לגור, **מדוע (רש"י)** _____

אלא דאמר ליה "עלייה סתם", פרש "עלייה סתם", _____

א"כ מדוע כופין את המשכיר לקולטו עמו בבית, **לוגר ליה אחריתי**, פירוש, הרי המשכיר יכול להשכיר לו עלייה אחר

היכן משמע במשנתנו שאינו יכול לתת לו עלייה אחרת _____

סיכום הקושיא, מדוע אי אפשר לומר שהוא יורד ודר למטה, איירי :

שהמשכיר אמר : **"עלייה זו"** _____

"עלייה סתם" _____

אמר רבא לתרץ הקושיא, **לא צריכא** לומר דיורד ודר עמו בבית, אלא במקרה **דאמר ליה עלייה זו שאני משכיר לך**,

כי סלקא, סליק בהדה, פירוש, כשהעליה עולה, עָלָה עמה, **וכי נחית, חות בהדה**, פירוש, וכשהיא יורדת, יָרְדָה עמה.

באר מה כוונתו באומרו :

"כי סלקא" (רש"י) _____ **"סליק בהדה"** _____

"וכי נחית חות בהדה" (רש"י) _____

מקשה הגמ', **אי הכי, מאי למימרא**, באר את הקושיא _____

אלא אמר רב אשי, דמשנתנו איירי **דאמר ליה** המשכיר, **"עלייה זו שעל גבי בית זה אני משכיר לך"**

ומשמע מדבריו **דהא שעביד בית לעלייה**, איך משמע כן (רש"י) _____

הגמ' מביאה מעשה כסיוע לדברי רב אשי

וכי הא דאמר רבין בר רב אדא אמר רבי יצחק וכו', מה היה המעשה _____

ובא מעשה לפני רבי חייא, ואמר רבי חייא למוכר, חייב אתה להעמיד לו פרסק, כל זמן שהדלית קיימא

מדוע חייב להעמיד לו פרסק _____

סיכום מתי נאמר שהשוכר יורד ודר למטה

אמר המשכיר לשוכר	מה הדין	והטעם	האם על זה נאמר במשנתנו "יורד ודר למטה" ואם לא, מדוע
עלייה זו			
עלייה סתם			
כי סלקא סליק בהדה וכי נחית חות בהדה			
עלייה זו שעל גבי בית זה			

המשך בבא מציעא דף קט"ז ע"ב - דף קי"ז ע"א

בעי ר' אבא בר ממל על מה ששנינו במשנתנו "הרי בעל העלייה יורד ודר למטה"

א. כשהוא (השוכר) דר בבית, האם לבדו הוא דר, כדמעיקרא

איך היה השוכר דר מעיקרא _____ ולכן גם עכשיו באיזה אופן יש לו זכות לדור _____

מה על בעל הבית לעשות לפי צד זה (רש"י) _____

או דלמא, שניהם דרין יחד בבית, משום דאמר ליה, מי יכול לומר למי _____

אדעתא לאפקינן לא אגרי לך, באר _____

ב. אם תמצא לומר, ששניהם דרין בו

עדיין יש להסתפק, כשהוא (השוכר) משתמש בבית, האם דרך פתחים משתמש, או דרך גגין משתמש

צדדי האיבעיא: מי אמר (האם המשכיר יכול לומר) לשוכר, השתמש בבית כדמעיקרא

מה מעיקרא היית נכנס דרך גגין, השתא נמי ע"ה דרך גגין ומשם תרד לבית

איזה רווח יש לבעל הבית ממה שהשוכר נכנס לבית דרך גגין (מהרש"ל) _____

או דלמא, מצי אמר ליה, מי יכול לומר למי _____

עלייה קבילי עלאי, עלייה וירידה לא קבילי עלאי, לפי צד זה מאיזה דרך הוא יכנס _____

ומהיכן הוא נכנס לפי הצד ש"לבדו הוא דר" (כוס הישועות) _____

ג. אם תמצא לומר, מצי אמר ליה עלייה וירידה לא קבילי עלאי, במקרה של שתי עליות זו על גב זו, מהו

פשוט שאם איפחית עלייה עליונה, שהשוכר נחית ודר בתחתונה (בעליה התחתונה), איזו עלייה מיירי ששכר _____

ומדוע פשוט שהוא דר בתחתונה (רש"י) _____

אולם יש להסתפק, במקרה שאיפחית עלייה תחתונה, איזו עלייה מיירי ששכר (רש"י) _____

מהו למיסלק לגמרי בעליונה, רצה לומר, האם המשכיר יכול לדחות את השוכר שידור בעליה העליונה, או שכופים את

המשכיר להניחו לדור עמו בבית

צדדי האיבעיא: מי אמרינן דא"ל המשכיר לשוכר, שם עלייה קבילית עלך, לפי צד זה היכן ידור השוכר _____

או דלמא, חד עלייה קביל השוכר עליה לעלות, שתי עליות לא קביל עליה, לפי צד זה היכן ידור השוכר _____

תיקו, איזה מהשלושה ספיקות נשאר ב"תיקו" (רא"ש) _____

ומה הדין: בספק א' (שם) _____ בספק ב' _____

ומדוע פסק כן (פלפולא חריפתא) _____

סיכום הספיקות של ר' אבא בר ממל

צד ב'		צד א'		לפי איזה צד מהספק הקודם יש להסתפק	
ומדוע	איך יהיה הדין	ומדוע	איך יהיה הדין		
				***	ספק א' כשהוא דר, לבדו הוא דר או דלמא שניהם דרין
					ספק ב' כשהוא משתמש האם נכנס דרך גגין או דרך פתחים
***	***			***	הדין שפשוט שתי עליות זו על גב זו: איפחית עליונה נחית ודר בתחתונה
				אליה וירידה לא קבילי שאם היה יכול לומר לבעל הבית, כ"ש שהיה יכול לומר לבעל הבית, עליונה, שהרי שם אליה קביל עליה.	ספק ג' איפחית תחתונה מהו למיסלק לגמרי בעליונה או נחית ודר בתחתונה



בבא מציעא דף קי"ז ע"א

שנינו במשנתנו, "רבי יוסי אומר התחתון נותן את התקרה וכו'"

שואלת הגמ', מאי תקרה, פירוש, מה נכלל ב"תקרה" בנוסף לקורות

רבי יוסי בר חנינא אמר, שתקרה כוללת קינים וסנאין, פרש "קינים וסנאין" (רש"י)

וסטיני (שם חכם) אמר רבי שמעון בן לקיש, שתקרה כוללת לווחים, פרש "לווחים" (רש"י)

"וסטיני" היעב"ץ כותב וז"ל "בספר יוחסין נראה שהו"ו הוא מְשֻׁם העצם".

ולא פליגי, מר כי אתריה ומר כי אתריה, פרש

הגמ' מביאה מעשה ששייך למחלוקת רבנן ור' יוסי דמשנתנו:

הנהו בי תרי דהוו דיירי חד עילאי, פרש. וחד תתאי, פרש.

האם איירי בשוכר ומשכיר או בבית ועלייה של שנים (רש"י)

איפחית מעזיבה, כי משי מיא עילאי, אזלי ומזקי לתתאי, באר מה היה המעשה.

(מי מתקן) על מי מהם מוטל לתקן את המעזיבה

ר' חייא בר אבא אמר, העליון מתקן, ור' אלעי משום ר' חייא בר' יוסי אמר, התחתון מתקן

וסימן "ויוסף הורד מצרימה", סימן למה

באר את הסימן (רש"י)

שואלת הגמ', לימא ר' חייא בר אבא ורבי אלעי, בפלוגתא דרבי יוסי ורבנן דמשנתנו קמיפלגי

לפי מה שהבינה הגמ' עכשיו:

לאיזה צורך נעשית המעזיבה (רש"י)

ועל מי מוטל לתת אותה (שם): לפי ר' יוסי ומדוע

לפי רבנן ומדוע

למאן דאמר העליון מתקן (ר' חייא בר אבא), קסבר כר' יוסי, שעל המזיק להרחיק את עצמו מן הניזק

ומאן דאמר תחתון מתקן (רבי אלעי), קסבר כרבנן, שעל הניזק להרחיק את עצמו מן המזיק

ביאור לימא ר' חייא בר אבא ורבי אלעי, בפלוגתא דרבי יוסי ורבנן קמיפלגי

	על מי להרחיק את עצמו	ואיך משמע שסובר כן	מי מהאמוראים סובר כמו	ואיך משמע כן
ר' יוסי				
רבנן				

המשך בבא מציעא דף קי"ז ע"א

דוחה הגמ', ותיסברא שרבי יוסי ורבנן דמשנתנו לענין נזקין (על מי להרחיק את עצמו), פליגי והא איפכא שמעינן להו, דתנן במסכת בבא בתרא, מרחיקין את האילן מן הבור, עשרים וחמש אמה

מדוע צריך להרחיק את האילן מן הבור (רש"י) _____
 ובחרוב ובשקמה, מרחיקין חמשים אמה, מדוע הם צריכים הרחקה טפי (רש"י) _____
 בין מלמעלה, מה נמצא למעלה ממה (רש"י) _____
 איך שייך מקרה כזה (שם) _____
 מדוע גם באופן זה צריך להרחיק את האילן (שם) _____
 בין מן הצד, פרש (רש"י) _____
 אם הבור קדם, קוצץ בעל האילן את אילנו, ונותן דמים, מי נותן למי (רש"י) _____
 ומדוע הוא צריך לתת דמים (רש"י בב"ב) _____
 אם האילן קדם וכו', האם חייב לקוץ את האילן _____ ומה הדין בספק מי קדם _____
 רבי יוסי חולק ואומר, אע"פ שהבור קודמת לאילן, לא יקוץ, שזה חופר בור בתוך שלו, וזה נוטע אילן בתוך שלו, אלמא ר' יוסי סבר, על הניזק להרחיק את עצמו, איך רואים זאת מדבריו _____
 ורבנן סברי, על המזיק להרחיק את עצמו, איך רואים זאת מדבריהם _____

ביאור מדוע אי אפשר לומר שרבנן ור' יוסי דמשנתנו חולקים לענין הרחקת נזקין

על מי להרחיק את עצמו	אם המחלוקת במשנתנו הוא לענין נזקין	לפי המשנה במסכת בבא בתרא
לפי רבנן		
לפי ר' יוסי		

משום קושיא זו אומרת הגמ' שמחלוקת ר' חייא בר אבא ור' אלעי אינו תלוי במחלוקת ר' יוסי ורבנן דמשנתנו

אלא אי איכא למימר (שר' חייא בר אבא ור' אלעי) פליגי במחלוקת תנאים

אזי בפלוגתא דר' יוסי ורבנן דהתם קמיפלגי, לאיזו מחלוקת הכוונה _____
 כמו מי סובר: ר' חייא בר אבא _____ ור' אלעי _____

שים לב: שגם לפי ההו"א וגם לפי המסקנא ר' חייא בר אבא ור' אלעי חולקים על מי להרחיק את עצמו, אלא שבהו"א סברה הגמ' שחולקים במחלוקת ר' יוסי ורבנן דמשנתנו, ולפי המסקנא חולקים במחלוקת ר' יוסי ורבנן דמשנה בב"ב.

סיכום באיזה מחלוקת תנאים חולקים ר' חייא בר אבא ור' אלעי

לפי ההוה אמינא		לפי המסקנא	
באיזו מחלוקת דר' יוסי ורבנן חולקים האמוראים	כמו מי סובר	באיזו מחלוקת דר' יוסי ורבנן חולקים האמוראים	כמו מי סובר
ר' חייא בר אבא דאמר העליון מתקן, שעל המזיק להרחיק את עצמו			
רבי אלעי דאמר התחתון מתקן, שעל הניזק להרחיק את עצמו			

המשך בבא מציעא דף קי"ז ע"א

שואלת הגמ', **ורבי יוסי ורבנן דהכא** (דמשנתנו), **במאי פליגי**

משיבה הגמ', **בחזקת תקרה קמפלגי** כלומר, האם המעזיבה -הטיט נעשית כדי לחזק את התקרה או לא.

האם איירי שהתחתון תובע את העליון שהוא מזיקו במימיו (רש"י) _____

ומי כן התובע (שם) _____ ומה הוא טוען (שם) _____

רבנן סברי, מעזיבה אחזוקי תקרה הוא, איך המעזיבה מחזקת התקרה (רש"י) _____

ואחזוקי תקרה, על התחתון (המשכיר) **בעי לאחזוקי**

ורבי יוסי סבר, מעזיבה אשוויי גומות, באר "אשוויי גומות" _____

ואשוויי גומות, על העליון לאשוויי, ולכן מי צריך לתקן את המעזיבה _____

ומה עושים לפי ר' יוסי כדי לחזק את התקרה (רש"י) _____

שאלת רשות: לפי ר' יוסי, אם התחתון צועק על המים של העליון, על מי לתקן (מהרש"א ד"ה איפחית) _____

סיכום מחלוקת ר' יוסי ורבנן דמשנתנו

מה סובר ר' יוסי	מה סוברים רבנן	במה הם חולקים	מי תובע ממי שיתקן את המעזיבה	
				לפי ההו"א
				לפי המסקנא

לעיל הביאה הגמ' מחלוקת ר' חייא בר אבא ורבי אלעי במקרה ד"כי משי מיא עילאי אזלי ומזקי לתתאי"

שעל מי לתקן: לפי ר' חייא בר אבא _____ לפי ר' אלעי משום ר' חייא בר' יוסי _____

כמו איזה תנא בב"ב סובר ר' אלעי _____ שעל מי להרחיק את עצמו _____

מקשה הגמ', **איני** האמנם כך היא, שגם במקרה שהעליון שופך מימיו על התחתון, יסבור ר' יוסי שעל הניזק להרחיק את עצמו

והאמר רב אשי, כי הוינא בי רב כהנא (כשהיינו בבית מדרשו של רב כהנא)

הוה אמרינן, מודה ר' יוסי בגירי דיליה, פרש "גירי דיליה" (רש"י) _____

מה הוא מודה בזה (שם) _____ ומדוע (שם) _____

על איזה אמורא הקושיא (שם) _____

באר הקושיא _____

מתרצת הגמ', דלא מיירי שנעשה נזק לתחתון באותו מקום ששופך העליון את מימיו

אלא איירי **דפסקי מיא והדר נפלי**, פרש: "פסקי מיא" _____ "והדר נפלי" _____

מדוע בזה סובר ר' יוסי שעל הניזק להרחיק את עצמו _____

סכם, איך מיירי שהמים הזיקו לתחתון:

לפי הבנת הגמ' בקושיא _____ לפי התירוץ _____

סכם, על מי להרחיק את עצמו: לפי רבנן _____

לפי ר' יוסי: כשהנזק בא מאליו לאחר זמן _____ בגירי דיליה _____



בבא מציעא דף קי"ז ע"א ע"ב

מתנני' הבית והעלייה של שנים, שנפלו, פרש "הבית והעלייה של שנים" (רש"י).

אמר בעל העלייה לבעל הבית לבנות את הבית

מדוע רוצה בעל העלייה שהוא יבנה את הבית

מה מוטל על בעל הבית לבנות (רש"י)

ואת מה יבנה בעל העלייה (שם)

והוא (בעל הבית) אינו רוצה לבנות את הבית, הרי בעל העלייה בונה את הבית לבדו

האם הוא בונה גם את העלייה (רש"י)

ודר בתוכה, עד שיתן לו בעל הבית את יציאותיו, אלו הוצאות

מה יעשה בעל העלייה לאחר שבעל הבית יתן לו את יציאותיו (רש"י)

ר' יהודה אומר, אם יעשה כן, אף זה (בעל העלייה) דר בתוך של חבירו

מדוע זה נחשב של חבירו (רש"י)

וצריך להעלות לו (לבעל הבית) שכר

מדוע צריך להעלות לו שכר, הרי בעל הבית אינו חסר (רש"י)

אילו לא היה מעלה לו שכר, לאיזה איסור זה דומה (שם)

מי הוא כמו : מלוה _____ לוה _____

ומה הוא מלוה לו _____

ומה הוא הריבית שהוא נותן לו _____

אלא ר' יהודה סובר, שבעל העלייה בונה את הבית ואת העלייה, וגם מקרה את העליונה שתהיה העלייה ראויה לגור בה, ויושב בעל העלייה בבית, עד שיתן לו בעל הבית את יציאותיו

לפי דבריו אם בנה רק את הבית, האם צריך להעלות לו שכר _____ ומדוע _____

ומדוע כשבונה גם את העלייה מודה שאין צריך להעלות לו שכר (רש"י) _____

סיכום מחלוקת ת"ק ור' יהודה

ומה הטעם שאינו מעלה לו שכר	ומדוע	ולכן האם הוי נהנה	מה בונה בעל העלייה	
שלאר ש"ז נהנה לכא חסר, פאר				לפי תנא קמא
				לפי ר' יהודה

המשך בבא מציעא דף קי"ז ע"א ע"ב

גמ' אמר ר' יוחנן, בשלשה מקומות שנה לנו ר' יהודה, שאסור לאדם שיהנה מממון חבירו שלא מדעתו

א. **חדא הא דתנן** במשנתנו, איך רואים זאת מדברי ר' יהודה _____

ב. **אידיך** (המקום השני שנה לנו ר' יהודה כן) **מה היא**

דתנן, הנותן צמר לצבע לצבוע לו אדום, וצבעו שחור, או לצבוע לו שחור, וצבעו אדום

ר' מאיר אומר, שהצבע נותן לו (לבעל הצמר) **את דמי צמרו**

האם הוא נותן דמי צמר לבן או דמי צמר צבוע (רש"י) _____

ומי נוטל את הצמר הצבוע (שם) _____ ומדוע (שם) _____

ר' יהודה אומר, שאם הצמר הצבוע נשאר ביד הצבע, הרי הוא נהנה מבעל הצמר

איזו הנאה יש לו (רש"י) _____

ולכן מי מקבל את הצמר הצבוע, לפי דבריו (שם) _____

וכך ישלם בעל הצמר לצבע עבור צביעת הצמר:

אם השבח שהשביח הצמר, **הוא יותר על ההוצאה, אלו הוצאות היו לצבע** (רש"י) _____

בעל הצמר **נותן לו** רק את **ההוצאה**

ואם ההוצאה יתירה על השבח, נותן לו את השבח

איך רואים מדברי ר' יהודה שאסור לאדם שיהנה מממון חבירו _____

ביאור דברי ר' יהודה

במקרה שצמר שאינו צבוע עולה	והצבע הוציא הוצאות בשווי	והצמר לאחר הצביעה שוה	האם במקרה זה השבח הוא יתר על ההוצאה או ההוצאה יתירה על השבח	כמה משלם בעל הצמר
50 זוז	20 זוז	100 זוז		
		60 זוז		

סכום, באיזה מקרה מפסיד הצבע _____

ובאיזה מקרה אינו מפסיד ואינו מרויח _____

ג. **ואידיך** (המקום השלישי) **מאי היא, דתנן, מי שפרע מקצת חובו, והשליש את שטרו**

באר "והשליש" (רש"י) _____

ומדוע השלישו (שם) _____

ואמר לו הלוה לשליש, **אם אין אני נותן לך** את יתר החוב **מכאן ועד זמן פלוני**

תן לו למלוה את **שטרו, ואז כמה יוכל המלוה לגבות** (רש"י) _____

עיין בר"ן בנדרים דף כ"ז: שמפרש איך מותר למלוה לגבות את כל החוב.

אם **הגיע זמן** שקבע לו, **ולא נתן** הלוה את יתר החוב

ר' יוסי אומר, יתן, מי יתן _____ **את מה הוא יתן** _____ **ולמי** _____

רבי יהודה אומר, לא יתן, מה הטעם לפי מה שהבינה הגמ' עתה _____

המשך בבא מציעא דף קי"ז ע"א ע"ב

דוחה הגמ', (אמאי) [ממאי] דטעמו של ר' יהודה משום שאסור לאדם שיהנה מממון חברו
א. דלמא, עד כאן לא קאמר ר' יהודה הכא שחייב להעלות לו שכר, אלא משום דאיכא שחרוריתא של כותלי הבית

פרש "שחרוריתא" (רש"י) _____

וממה הם נעשים שחורים (שם) _____

סכס, מדוע סובר ר' יהודה שחייב להעלות לו שכר :

לפי ר' יוחנן _____

לפי הדיחוי _____

לפי הדיחוי מה יסבור ר' יהודה ב"זה נהנה וזה לא חסר" כשאין נזק לבעל הבית _____

שים לב: שכשבונו את העלייה יכול לדור בבית אע"פ שגורם "שחרירותא", הואיל ולא נהנה, עיין הגהות הב"ח.

שאלות רשות אם נאמר ששחרוריתא הוא סיבה שבעל הבית חסר :

א. מדוע כשהוא בונה את העליה, אינו חייב לשלם (הגהות הב"ח) _____

ב. הגמ' במסכת בבא קמא דף כ' ע"א, מסתפקת בהדר בחצר חברו שלא מדעתו של בעל החצר, האם הדר שם

צריך להעלות לו שכר, ואומרת שם הגמ' שהספק הוא במקרה, שהדר נהנה ובעל החצר אינו חסר.

איך שייך שאינו חסר, הרי יש שחרוריתא וא"כ הרי הוא חסר (רש"י שם דף כ' ע"ב ד"ה שחרוריתא) _____

ב. **אי נמי** לגבי הנותן צמר לצבוע **לצבוע לו אדום וצבעו שחור**, אפשר לומר שר' יהודה סובר שהטעם שאין הצמר נשאר

ביד הצבוע, אינו משום שאסור שיהנה מממון חברו, אלא **משום דקא מְשַׁנָּה** הצבוע ממה שהתנה עם בעל הבית

והתנן, כל המשנה ידו על התחתונה, מדוע ידו על התחתונה (רש"י) _____

ג. **ומי שפרע מקצת חובו נמי** אפשר לומר שאין הטעם של ר' יהודה ש"לא יתן", משום ש"אסור לאדם שיהנה מממון חברו"

אלא הטעם הוא, **דהוי אסמכתא**, פרש מה זה "אסמכתא" (רש"י לעיל דף מ"ח ע"ב) _____

ומדוע נקרא כן (רש"י ערוכין דף פב.) _____

ושמעין ליה לר' יהודה, דאמר כאן, דאסמכתא **לא קני**, איך נשמע מדבריו שסובר כן _____

סיכום האם יש ראי' מדברי ר' יהודה שהוא סובר ש"אסור לאדם להנות מממון חברו"

לפי הדיחוי מה הטעם של ר' יהודה	איך הוכיח ר' יוחנן מזה, שר' יהודה סובר שאסור לאדם שיהנה מממון חברו		
			הבית והעלייה של שנים שנפלו וכו'
			הנותן צמר לצבוע לצבוע לו אדום וצבעו וכו'
			מי שפרע מקצת חובו והשליש את שטרו וכו'



בבא מציעא דף קי"ז ע"ב

אמר רב אחא בר אדא משמיה דעולא, תחתון הבא לשנות את בנין הבית מכפי שהיה בנוי קודם לכן
 בגויל, שומעין לו, ממה היה הכותל בנוי קודם שנפל (רש"י) _____ וְלָמָּה הוא רוצה לשנותו (שם) _____
 באר מה זה גויל (שם) _____ וכמה רוחבו (שם) _____
 בגזית, אין שומעין לו, ממה היה הכותל בנוי קודם שנפל _____ וְלָמָּה הוא רוצה לשנותו _____
 באר מה זה גזית _____ וכמה רוחבו (שם) _____
 בכפיסין, שומעין לו, בלבנים, אין שומעין לו,
 באר מה הן: "כפיסין" (רש"י) _____ "לבנים" (רש"י) _____
 כמה הרוחב של לבנה (שם) _____ כמה הרוחב של כל כפיס (רש"י) _____
 כמה רוחבו של כותל הבנוי מכפיסין (שם) _____
 ומדוע הוא רחב בטפח יותר מכותל של לבנים _____
 לסכך בארזים, שומעין לו, לסכך בשקמים, אין שומעין לו, על קורות של איזו תקרה איירי (רש"י) _____
 אלו קורות עדיפות לעליון _____ ומדוע (שם) _____
 אם בא למעט בחלונות, שומעין לו, להרבות בחלונות, אין שומעין לו
 להגביה, אין שומעין לו, למעט, שומעין לו, את מה הוא רוצה להגביה או למעט _____
 סיכום הדינים, בתחתון הבא לשנות האם שומעין לו

אם היה הבית בנוי מתחילה	והתחתון רוצה לשנותו	האם שינוי זה מחזק את הבית או מחלישו	ומדוע	ולכן האם שומעין לו
מאבני גזית	לאבני גויל			
מאבני גויל	לאבני גזית			
מלבנים	לכפיסין			
מכפיסין	ללבנים			
מקורות שקמה	לקורות של ארזים			
מקורות ארזים	לקורות של שקמה			
עם הרבה חלונות	למעט חלונות			
עם מעט חלונות	להרבה חלונות			
עם כותל נמוך	לכותל גבוה	*		
עם כותל גבוה	לכותל נמוך			

*איזה טעם נוסף יש שאין התחתון יכול להגביה הכתלים (רש"י) _____

המשך בבא מציעא דף קי"ז ע"ב

עליון שבא לשנות וכו'

הטעם	ה	ד	ג	ב	א		
						ממה	הדברים שמותר לו לשנות
						למה	
(רש"י)							
						ממה	הדברים שאסור לו לשנות
						למה	
(שם)							

עוד נידון בענין בית והעלייה שנפלו

אין לו לזה ולא לזה, מה אין להם (רש"י) _____

ובעל הבית רוצה למכור את הקרקע, מאי, באר את השאלה (רש"י) _____

תניא, ר' נתן אומר, תחתון (בעל הבית) **נוטל שני חלקים, והעליון נוטל שליש**

אחרים (ר' מאיר, הוריות דף יג:) **אומרים, תחתון נוטל שלשה חלקים, והעליון נוטל רביע**

אמר רבה, נקוט את הפסק **דר' נתן בידך**, משום **דדיינא הוא**, ונחית לעומקא **דדינא** (ויורד לעומק הדין)

והטעם של ר' נתן הוא, משום **דקא סבר**, כמה **מפסיד עלייה בבית, תילתא**

מה ההפסד שהעלייה גורם לבית (רש"י) _____

הלכך אית ליה תילתא, למי _____ **ובמה יש לו שליש** _____

לפי"ז בית שעתידי לעמוד 90 שנה כשהוא לבדו, כמה שנים יעמוד כשיש עליו עלייה _____

סכום כמה יש לכל אחד בקרקע

הטעם	לעליון	לתחתון	
			לפי ר' נתן
איין נא לא לא			לפי אחרים



בס"ד

בבא מציעא דף קי"ז ע"ב - קי"ח ע"א

מתנ"י וכן בית הבד, מה הוא "בית הבד" (רש"י)

שהוא בנוי בסלע (חקוק בתוך סלע), וגינה אחת ששייכת לאדם אחר, על גביו

ונפחת גגו של בית הבד שהוא הקרקע של הגינה, ועכשיו חסר לבעל הגינה מקום לזרוע

הרי בעל הגינה יורד וזורע למטה בתוך בית הבד, עד שיעשה בעל בית הבד לבית בדו, כיפין

באר מה הן "כיפין" (רע"ב)

ומה בעל הגינה יעשה על הכיפין (רש"י)

דין נוסף: הכותל והאילן שנפלו לרשות הרבים, והזיקו, פטור בעל הכותל והאילן מלשלם

מדוע הוא פטור (רש"י)

ואם ראוהו בית דין שהוא נוטה ליפול, והם נתנו לו (לבעלים) זמן כדי לקוף את האילן ולסתור את הכותל

ונפלו והזיקו, אם זה היה בתוך הזמן שנתנו לו בית דין, פטור, אבל אם נפלו לאחר הזמן, חייב

סיכום דין "הכותל והאילן שנפלו לרה"ר והזיקו"

מה הדין	והטעם		
כשלא נתנו לו ב"ד זמן לקוף או לסתור			
ונפלו בתוך הזמן		כשבית דין נתנו לו זמן	
ונפלו לאחר הזמן			

דין נוסף: מי שהיה כותלו סמוך לגינת חבירו, ונפל, להיכן נפל (רש"י)

ואמר לו, פנה אבניך, מי אמר למי

ואמר לו בעל הכותל לבעל הגינה, הגיעוד (הם שלך), מה רצונו לומר לו בזה (רש"י)

אם אין בעל הגינה רוצה את האבנים, אין שומעין לו, למי אין שומעין

ומדוע (רש"י)

ולכן על מי לפנות את האבנים

אבל משקבל עליו, מי קבל עליו ומה הוא קבל עליו

ואחר כך חזר בו בעל הכותל ואמר לו לבעל הגינה, הילך את יציאותיך, אלו הוצאות

ואני אטול את האבנים שלי, אין שומעין לו, אלא למי שייכים האבנים מדוע

וכן, השוכר את הפועל לעשות עמו בתבן ובקש, לאיזו מלאכה שכרו (רש"י)

ואמר לו הפועל, לאחר שליטת, תן לי שכרי, ואמר לו בעל הבית, טול מה שעשית בשכרך

את מה אמר לו ליטול (רש"י)

אין שומעין לו, למי

מדוע אינו יכול לתת לו את התבן והקש בשכרו הרי "שוה כסף ככסף" (רש"י)

משקבל עליו הפועל, ואמר לו בעל הבית אח"כ, הילך שכרך ואני אטול את שלי, אין שומעין לו, למי

המשך בבא מציעא דף קי"ז ע"ב - קי"ח ע"א

גמ' שנינו במשנתנו, וכן בית הבד שהוא בנוי בסלע, וגינה אחת על גביו, ונפחת גג בית הבד מבררת הגמ', באיזה שיעור נפחתה, שאז יש רשות לבעל הגינה לירד למטה ולזרוע שם רב אמר, שזה דוקא אם נפחתה ברובה, ושמואל אמר, אפילו אם נפחתה בארבע (גירסת הרש"ש, בארבעה) טפחים ומבאר הגמ' את המחלוקת:

רב אמר, ברובה, אבל בארבע לא, משום דסובר, אדם זורע חציו למטה וחציו למעלה ושמואל אמר, אפילו בארבע, משום דסובר, אין אדם זורע חציו למטה וחציו למעלה

סכס, נפחתה כיפת בית הבד, האם יש לו רשות לירד למטה לגמרי

	נפתחה פחות מד' טפחים		מד' טפחים עד רובה		ברובה	
	הדין	הטעם	הדין	הטעם	הדין	הטעם
לפי רב		שהחיסרון שנתן				
לפי שמואל		מכירה הוא דבר מלא				

לעיל בדף קטז: למדנו בגמ' מחלוקת רב ושמואל לגבי בית ועלייה, ונפחתה העלייה, "נפחתה בכמה"

וצריכא, רב ושמואל לחלוק בין במה ובין במה

דאי אשמועינן שחולקין רק לגבי דירה, הייתי אומר שרק בהא קאמר שמואל, שמה

ומה הסברא לומר שרק בדירה אמר כן

אבל לענין זריעה, עבידי אינשי דזרעי הכא פורתא והכא פורתא, אימא מודה ליה לרב, שמה

ואי איתמר שנחלקו בהך, לגבי מה הייתי אומר שרק בהך קאמר רב, שמה

ומה הסברא לומר שרק בגינה אמר כן

אבל בהא, לגבי מה

אימא מודה ליה לשמואל, שמה

מדוע הייתי אומר שהוא מודה

ומסיימת הגמ', צריכא את שתי המחלוקת

סיכום מדוע הוצרכו רב ושמואל לחלוק גם בדירה וגם בגינה

דאי אשמועינן רק	הו"א דרב בהא קאמר	נפחתה בכמה	שיוורד אם	מדוע	אבל	אימא מודה למי	שיוורד אם נפחתה בכמה	מדוע
דירה	שמה				זלינה			
גינה	רב				זדירה			

סכס, האם החידוש הוא לפי רב או לפי שמואל: בדירה בגינה

שנינו במשנתנו, "נתנו לו בית דין זמן לקוץ את האילן ולסתור את הכותל"

שואלת הגמ', וכמה זמן בית דין, אמר ר' יוחנן, שכמה הוא הזמן

המשך בבא מציעא דף קי"ז ע"ב - קי"ח ע"א

שנינו במשנתנו, "מי שהיה כותלו סמוך לגינת חבירו" ונפל הכותל, ואמר בעל הכותל לבעל הגינה, שהאבנים יהיו שלך, והסכים בעל הגינה, אם אח"כ אמר לו בעל הכותל הילך את יציאותיך, ואני אטול את האבנים שלי, אין שומעין לו.

מדייקת הגמ', **הא מדקתני סיפא**, אמר לו **הילך** את **יציאותיך**, **מכלל דפנינהו עסקינן**

באר איך משמע דפנינהו _____

טעמא דקנה בעל הגינה את האבנים, משום **דפנינהו**, משמע **הא** אם עדיין **לא פנינהו**, **לא**, מה **לא** _____

ומקשה הגמ', **אמאי** לא קנה, **ותקנה ליה שדהו**, באיזה קנין _____

דאמר רבי יוסי ברבי חנינא, **חצירו של אדם קונה לו** אפילו **שלא מדעתו**, וכ"ש כאן שזה מדעתו _____

ולכן אפילו כשלא פנינהו, של מי צריכים להיות האבנים _____

מתרצת הגמ', **הני מילי** שחצירו של אדם קונה לו, זה דוקא **היכא דקא מיכוין** המקנה **לאקנויי ליה**

אבל הכא, **אישתמוטי הוא דקא מישתמיט ליה**, מי משתמט _____ וממה הוא משתמט _____

ואם כן כשאמר לו "הגיעוד" האם התכוין להקנות לו את האבנים _____

אם כן מדוע כשכבר פינה בעל הגינה את האבנים כן קנה אותם (נמוק"י) _____

לפי זה מה יהיה הדין כשפינה אותם שלא בפניו (שם) _____

שנינו במשנתנו, "**השוכר** את הפועל **לעשות עמו בתבן וכו'**"

וצריכא, את אלו שני מקרים צריך להשמיענו _____

דאי אשמועינן להך קמייטא דמייירי בכותל שנפל לתוך גינת חבירו

הייתי אומר, שרק בזה הדין **דכי קאמר ליה "הגיעוד"**, אין שומעין לו

משום דלית ליה אגרא גביה, מי אינו חייב שכר למי _____

ומדוע זו סיבה ש"אין שומעין לו" (רש"י) _____

אבל הכא, היכן _____

דאית ליה לפועל אגרא גביה (אצל בעה"ב), עבור מה הוא חייב לו שכר _____

אימא שומעין לו, למי _____ ומה שומעין לו _____

וכמו **דאמרי אינשי**, **מפרי רשותיך פארי אפרע**

פרש: "ממרי רשותיך" (רש"י) _____ "פארי אפרע" (רש"י) _____

ואי אשמועינן הכא, לגבי השוכר את הפועל לעשות עמו בתבן ובקש

הייתי אומר, שרק **הכא** הדין הוא **שמשקבל עליו אין שומעין לו** לבעל הבית שחזר בו, **משום דאית ליה אגרא גביה**, ולכן

קנה את התבן בשכרו, **אבל הכא**, איפה _____

דלית ליה (לבעל הגינה) **אגרא גביה** (אצל בעל הכותל)

אימא שומעין לו, למי _____ ומה שומעין לו _____

וצריכא, את מה צריכים _____

לסיכום, גם לגבי כותל שנפל לתוך גינת חבירו, וגם לגבי השוכר את הפועל לעשות עמו בקש ובתבן, ישנם ב' דינים:

א. שאינו יכול לומר לבעל הגינה "קח את האבנים לעצמך", או לפועל "קח את התבן והקש בשכרך".

ב. לאחר שבעל הגינה או הפועל קבלו עליהם, אין בעל הבית יכול לומר "הילך כסף ואני אטול את שלי".

באר החידוש	איזה דין הוא החידוש	מדוע	איזה דין יותר פשוט א' או ב'	
				בכותל שנפל לתוך גינת חבירו
				בהשוכר את הפועל לעשות עמו בתבן ובקש



בס"ד

בבא מציעא דף קי"ח ע"א

שנינו במשנתנו, "השוכר את הפועל לעשות עמו בתבן ובקש וכו', ואמר לו, טול מה שעשית בשכרך, אין שומעין לו"

מקשה הגמ', והתניא בברייתא, שומעין לו

סיכום הסתירה, האם בעל הבית יכול לומר לפועל "טול מה שעשית בשכרך"

לפי מה דתני במשנתנו _____ לפי מה דתני בברייתא _____

אמר רב נחמן, לא קשיא, כאן ששכרו ללקט בשלו, היכן מיירי כן _____

כאן ששכרו ללקט בשל חבירו, היכן מיירי כן _____

סיכום התירוץ

באר מדוע	ולכן מה הדין	האם שכרו לעשות בשלו או בשל חבירו	
			משנתנו
(ע"פ המשך דברי הגמ')			הברייתא

אמר ליה (רבה) [רבא] לרב נחמן להקשות על תירוצו, כששכרו לעשות בשלו, מאי טעמא, שמה _____

הרי זה משום דאמר ליה הפועל אגרא עלך, באר טענתו _____

אם כן כששכרו לעשות בשל חבירו נמי שכרו עליו, על מי _____

לפי"ז גם בשל חבירו מה צריך להיות הדין כשאמר לו "טול מה שעשית בשכרך" _____

דתניא, השוכר את הפועל לעשות בשלו, והראהו בשל חבירו, נותן לו שכרו משלם, וחוזר ונוטל מבעל הבית מה _____

שההנה אותו, מה הוא מוכיח מהברייתא _____

סכס, מה קשה על התירוץ של רב נחמן _____

אלא אמר רב נחמן תירוץ אחר לתרץ את הסתירה

לא קשיא, כאן מיירי ששכרו ללקט בשלו, היכן מיירי כן _____

כאן מיירי ששכרו ללקט עבורו בשל הפקר, היכן מיירי כן _____

כששכרו ללקט עבורו בשדה של הפקר, האם בעל הבית קנה את התבן וקש (רש"י) _____

מדוע (שם) _____

א"כ האם חייב לשלם לו עבור הלקיטה (שם) _____

ולכן מה הדין אם אמר לו "טול מה שעשית בשכרך" _____

סיכום התירוץ

באר מדוע	ולכן מה הדין	היכן שכרו ללקוט	
			משנתנו
			הברייתא

המשך בבא מציעא דף קי"ח ע"א

סיכום הנפק"מ בין שכרו ללקט בשל חבירו לבין ללקט בשל הפקר (רש"י ד"ה בשל הפקר)

שכרו ללקט בשל חברו	האם השוכר חייב לשלם לו עבור פעולתו	ולכן מה הדין אם אמר לו "טול מה שעשית בשכרך"
שכרו ללקט בשל הפקר		

איתיביה רבא לרב נחמן על מה שתירוצ' "כאן בשלו כאן בשל הפקר"

דתני בברייתא, **מציאת פועל לעצמו** ואינו נקנה עבור בעל הבית, מתי מיירי שמצא את המציאה _____

ומפרשת הברייתא, **אימתי** המציאה שייכת לפועל, **בזמן שאמר לו בעל הבית "נכש עמי היום"**, פרש "נכש" _____

או שאמר לו, **"עדור עמי היום"**, דהיינו ששכרו למלאכה מסוימת בלבד

אבל אם אמר לו, "עשה עמי מלאכה היום", הואיל ולא שכרו למלאכה מסוימת, הדין הוא שמציאתו לבעל הבית

סיכום דין פועל שמצא מציאה בשעת מלאכתו

אם אמר לו בעל הבית	למי שייכת המציאה	ומדוע
נכש או עדור עמי היום		
עשה עמי מלאכה היום		

לפי זה מי זוכה בתבן וקש כששכרו ללקט בשל הפקר (רש"י) _____

ולכן גם כששכרו ללקט בשל הפקר, מה צריך להיות הדין, אם אמר לו "טול מה שעשית בשכרך" _____

מסקנת הגמ', **אלא אמר רב נחמן** לתרץ את הסתירה, שגם המשנה וגם הברייתא מיירי כששכרו ללקט בשל הפקר

ולא קשיא, כאן בהגבהה, היכן _____ **כאן בהבטה, היכן** _____

גירסת הגמ' שלפנינו היא "כאן בהגבהה כאן בהבטה" באות ה', הב"ח בסימן רע"ג כתב שמלשון רש"י שכתב "כגון

לשמור או להשליך מעליה לארץ וכו'", משמע דגורס חבטה בחי"ת

באר לאיזה מלאכה שכרו, לפי הגירסא "הבטה" _____

לפי הגירסא "חבטה" _____

הערה: רש"י שכתב "לשמור או להשליך וכו'", מפרש לפי שתי הגירסאות, "לשמור" היינו הבטה, ולהשליך היינו "חבטה".

סיכום תירוצו של רב נחמן למסקנא

במשנתנו	מלאכה שכרו לאיזו	א"כ האם זכו הבעלים בתבן ובקש	ולכן האם יכול לומר לו "טול מה שעשית בשכרך"
בברייתא			

המשך בבא מציעא דף קי"ח ע"א

סיכום הסתירה והתירוצים של רב נחמן

הדיחוי	הברייתא	משנתנו	
***			הסתירה מה הדין אם אמר לו 'טול מה שעשית בשכרך'
			תירוצ' א'
			תירוצ' ב'
***			תירוצ' ג'

המשך בבא מציעא דף קי"ח ע"א

הקדמה להבנת דברי המשנה בשקלים המובאת בסוגייתנו:

- א. בזמן שבית המקדש היה קיים, היו מקריבים ביום ט"ז ניסן את "מנחת העומר" מן השעורין, ובשבועות היו מביאים את "שתי הלחם" מן החטין, והיו באים דווקא מתבואה חדשה שגדלה בארץ ישראל.
- ב. בשנת השמיטה שאסור לזרוע, היו מביאים אותם מתבואה שגדלה מעצמה, והיא הנקראת ספיחים, והיו בית דין ממנים שומרים שישמרו על הספיחים, כדי שלא יאכלום הבהמות ולא ילקטום העניים, ומשלמים להם שכרם מתרומת הלשכה, דהיינו מעות של מחצית השקל, שבהם היו קונים קרבנות ציבור, ועושים שאר צרכי המקדש.
- ג. ונחלקו תנאים אם חייבים בדוקא לשכור שומרי הספיחים מכסף מתרומת הלשכה, או שיכולים לשמור בחנם.
- ד. קרבנות ציבור אפשר להביא רק ממעות הציבור, ואין היחיד יכול לנדב קרבנות אלו.

אמר רבה, **הבטה בהפקר, תנאי היא**, מה הם חולקין בזה (רש"י).

דתנן במסכת שקלים, **שומרי ספיחי שביעית**, פרש מה הם "ספיחי שביעית" _____

לאיזה צורך היו שומרים אותם (רש"י) _____

מדוע היו צריכים לשומרם _____

נוטלין שכרן מתרומת הלשכה, באר מה היא "תרומת הלשכה" _____

לפי זה האם הם יכולים לשמור בחנם _____

רבי יוסי אומר, הרוצה מתנדב הוא, ושומר את הספיחים בחנם

אמרו לו חכמים לר' יוסי, אם אתה אומר כן שיכול לשמור בחנם, נמצא שהעומר ושתי הלחם **אין באים משל ציבור**

אלא משל מי הם באין (רש"י) _____ ואיך קנה אותם (שם) _____

והרי קרבנות ציבור אפשר להביא רק ממעות הציבור, ולא משל יחיד.

[הערה: מה שדנה הגמ' אם "הבטה קני", אין הכוונה בראיה בעלמא, אלא כמו שכתב רש"י "דסבירא להו הבטה קניא בהפקר, הואיל ודבר טורח הוא ודעתו לכך ועל ידו נשמר". ובתוס' הרא"ש בדף ב'. ד"ה תנא כולה כתב וז"ל: "והא דאמרינן בפרק הבית והעליה חבטה בהפקר קני ואיכא דגריס הבטה, היינו דוקא בעסק מרובה, כגון שומרי ספיחים ופועל העושה בתבן ובקש, שמתעסקים בשמירת ההפקר בעסק מרובה, אבל בראיה בעלמא לא קני".]

ומבאר רבה, **מאי לאו**, דת"ק ור' יוסי **בהא קמיפלגי**

דתנא קמא (חכמים) סבר, הבטה בהפקר קני, ולכן למי יהיו שייכים הספיחים אם ישמרו בחנם _____

ולכן **ואי יהיבי ליה אגרא, אין**, יהיו הספיחים שייכים לציבור, מדוע _____

ואי לא, מה לא _____ **לא, מה לא** _____

ור' יוסי סבר, הבטה בהפקר לא קני, ולכן האם השומר קנה את הספיחים _____

וכי אזלי צבור ומייתי את הספיחים, השתא הוא דקא זכי ביה, מי זוכים בהם _____

ולכן האם יכולים לשמור בחנם _____

ביאור מחלוקת רבנן ור' יוסי לפי רבה

ולכן האם נותנים רשות לשמור בחנם	לפי זה האם השומר זכה בספיחים		האם הבטה בהפקר קני	האם אפשר להביא קרבנות ציבור משל יחיד	
	כששומר בשכר	כששומר בחנם			
					לפי רבנן
					לפי ר' יוסי

וממשיך רבה, **ומה** הכוונה במה שאמרו לו רבנן לר' יוסי **אם אתה אומר** כן, אין באין משל ציבור, הרי לפי דבריו הספיחין כן

באים משל ציבור, **באר מדוע** (רש"י) _____

הכי קאמרי ליה רבנן לר' יוסי, מדבריד, שמה הוא אמר (רש"י) _____

לדברינו, שמה הם אומרים (רש"י) _____

א"כ נמצא שאין עומר ושתי לחם באין משל ציבור, מדוע _____

המשך בבא מציעא דף קי"ח ע"א

אמר רבא, לדחות את דברי רבה, לא, מה לא _____
 שאפשר לומר, דכולי עלמא סוברים, הבטה בהפקר קני, שאז מי יקנה את הספיחים _____
 א"כ לפי ר' יוסי איך הספיחים יהיו משל ציבור (רש"י) _____
 והכא, רבנן ור' יוסי, אם חיישינן שמא לא ימסרם השומר לציבור יפה יפה (בלב שלם), קמיפלגי
 דרבנן סברי, יהבינן ליה (לשומר) אגרא, ואי לא, מה לא _____
 אף שאח"כ ימסרם להקדש, חיישינן שמא לא ימסרם יפה יפה, מדוע חוששין לכך (רש"י) _____
 ור' יוסי סבר, לא חיישינן שמא לא ימסרם יפה יפה, ולכן יכול לשמור בחנם

ביאור מחלוקת רבנן ור' יוסי לפי רבא

	האם הבטה בהפקר קני	ולכן האם השומר זכה בספיחים כששמרו בחנם	האם יכול לשמור בחנם	ומדוע
לפי רבנן				
לפי ר' יוסי				

וממשיך רבא, ומה הכוונה "אם אתה אומר כן אין באין משל צבור", הרי לפי דבריו עומר ושתי הלחם כן באים משל ציבור
 באר מדוע _____

הכי קאמרי ליה רבנן לר' יוסי, מדבריך, שמה הוא אמר (רש"י) _____
 לדברינו, דחיישינן שמא לא ימסרם יפה יפה, נמצא שאין עומר ושתי לחם באין משל ציבור

איכא דאמרי, שכך רבא אמר, דאפשר לומר דכולי עלמא סוברים, הבטה בהפקר לא קני
 לפי זה האם השומר קנה את הספיחים _____
 והכא רבנן ור' יוסי, בחיישינן לבעלי זרועות קמיפלגי, מה עלולים בעלי הזרועות לעשות (רש"י) _____
 דת"ק (רבנן) סבר, דתקינן רבנן למיתב ליה לשומר ארבע זוזי, כי היכי דלישמעי בעלי זרועות, וליפרשו מינייהו
 ובזה שישלמו להם מתרומת הלשכה, מדוע יפרשו בעלי זרועות _____
 ור' יוסי סבר, לא תקינן, מה לא תיקנו _____ ומדוע _____

ביאור מחלוקת רבנן ור' יוסי לפי האיכא דאמרי בדברי רבא

	האם הבטה בהפקר קני	ולכן האם השומר זכה בספיחים כששמרו בחנם	אם ישמור בחנם האם חוששים לבעלי זרועות	ולכן האם יכול לשמור בחנם
לפי רבנן				
לפי ר' יוסי				

המשך בבא מציעא דף קי"ח ע"א

וממשיך רבא, ומה הכוונה "אם אתה אומר כן, אין באים משל ציבור", הרי לפי דבריו הספחים כן באין משל ציבור

באר מדוע (רשי"י)

הכי קאמרי ליה רבנן לר' יוסי, מדברין שאתה אומר ישמרם בחנם

לדברינו, שמה הם אומרים (רשי"י)

נמצא שאין באין משל צבור, מה אין באין משל ציבור (שם)

ומדוע (שם)

וכן כי אתה רבין אמר בשם ר' יוחנן, האם חוששין לבעלי זרועות, איכא בינייהו, בין מי למי

סיכום מחלוקת רבנן ור' יוסי

לפי רבה	לפי קמא דרבא	לפי רבא	
			האם הבטה בהפקר קני
		כ"ל האם הבטה בהפקר קני אלא	במה חולקים רבנן ור' יוסי
			"מדברין" (מדברי ר' יוסי) שמה הוא אומר
			"לדברינו" (לדברי רבנן) שמה הם אומרים
			לפי רבנן אלו דברים אין באין משל ציבור
			ומדוע
			מדוע לפי ר' יוסי הן באין משל ציבור



בס"ד

בבא מציעא דף קי"ח ע"ב

מתנני' המוציא זבל בהמותיו לרשות הרבים כדי לקחתם אח"כ לשדה או לגינה לזבלן

אינו רשאי לעשות כן, אלא אם כן שהמוציא מוציא, והמזבל מזבל, באר (רש"י) _____

אין שורין טיט ברשות הרבים, ואין לובנים לבנים ברשות הרבים,

מדוע אין לעשותם ברשות הרבים (רש"י) _____

אבל גובלין (לְשִׁים) טיט ברשות הרבים, לאיזה צורך (רש"י) _____ ומדוע מותר _____

אבל לא גובלין טיט ברה"ר לצורך עשיית לבנים, משום שצריך להשהותו שם זמן רב,

הבונה בית, וצריך להשתמש ברשות הרבים, אינו רשאי לעשות כן, אלא א"כ המביא אבנים מביא, והבונה בונה מיד,

ואם הזבל או הטיט או האבנים הזיק, אע"פ שיש לו רשות להניחם ברה"ר, משלם מה שהזיק

רשב"ג אומר, אף מתקן (מְצַמֵּן) הוא את מלאכתו, פירוש, שהבונה בית יכול להביא אבניו לרשות הרבים אפילו לפני שהתחיל

לבנות שלשים יום, ומה דינו אם הזיק (רש"י) _____

סיכום המחלוקת ת"ק ורשב"ג בדין "הבונה ברה"ר"

כמה זמן מותר לו להניח ברה"ר	ומה הדין אם הזיק בתוך זמן זה	כתוב את דבריו במשנה שבהם נאמר דין זה
לפי תנא קמא		
לפי רשב"ג	(רש"י)	(רש"י בגמ', ד"ה אף מתקן)

סיכום דיני המשנה

באיזה אופן מותר	באיזה אופן אסור		
		להוציא זבל	
		לשרות טיט	
כלאין שורין של ימים רבים		ללבוש לבנים	
***		כדי לתת בבנין	לגבול טיט
		לצורך עשיית לבנים	
***		לפי ת"ק	להביא אבנים כדי לבנות בית
		לפי רשב"ג	

המשך בבא מציעא דף קי"ח ע"ב

גמ' שואלת הגמ', לימא מתניתין דלא כר' יהודה, מאלו מילים במשנתנו מדייקת הגמ' כן/זאת _____

לפי הבנת הגמ' עתה, מה בא התנא לומר בזה _____

וזה לא כר"י דתניא, ר' יהודה אומר, בשעת הוצאת זבלים, אדם מוציא זבלו לרשות הרבים, וצוברו כל שלשים יום באר "וצוברו כל שלשים יום" (רש"י) _____

כדי שיהא נישוף ברגלי אדם וברגלי בהמה, ומותר לעשות כן, משום שעל מנת כן הנחיל יהושע לישראל את הארץ על מנת מה _____

סכס, האם מותר להשהות זבלו לרה"ר, לפי משנתנו _____ לפי ר' יהודה _____

משיבה הגמ', אפילו תימא משנתנו כר' יהודה, שמודה ר' יהודה שאע"פ שהוציא ברשות, שאם הזיק חייב לשלם, והאם "המוציא מוציא והמזבל מזבל", בא לומר שאסור להשהות זבלו לרה"ר _____

אלא מה זה בא לומר (רש"י) _____

סיכום האם משנתנו אליבא דר' יהודה

ולכן האם משנתנו כר' יהודה	לפי ר' יהודה האם מותר להשהות זבלו ברשות הרבים	מה בא התנא לומר ב"המוציא מוציא והמזבל מזבל"	לפי תנא דמשנתנו האם מותר להשהות זבלו ברשות הרבים	
				לפי הבנת הגמ' בההו"א
				לפי תשובת הגמ'

מקשה הגמ', איך אפשר לומר דסובר ר' יהודה "שאם הזיק חייב לשלם"

והתנן, (מודה) ר' יהודה [אומר] בנר חנוכה (שהוא) פטור

על מה קאי ר' יהודה (רש"י) _____

והטעם שהוא פטור, מפני שהוא עושה ברשות, דברשות בית דין הניח נרו בחוץ משום פרסומי ניסא (רש"י בבבא קמא)

מאי לאו ש"ברשות" הכוונה לרשות דבית דין, לפי"ז מה צריך להיות הדין לר"י במוציא זבלו לרה"ר _____

מתרצת הגמ', לא, מה לא _____ אלא אפשר לומר ש"ברשות" הכוונה היא רשות דמצוה

ולכן במשנתנו דלא הוי רשות דמצוה, מה הדין אם הזיק _____

מקשה הגמ', והתניא, כל אלו שאמרו חכמים שמותרין לקלקל ברה"ר, כגון מה (רש"י) _____

אם הזיק חייב לשלם, ור' יהודה פוטר, באר הקושיא _____

אלא מחוורתא (הדבר ברור), שמתניתין דלא כר' יהודה _____

לפי זה מה בא התנא לומר ב"המוציא מוציא והמזבל מזבל" _____

סכס, מה הדין כשיש לו רשות להוציא לרה"ר, והזיקו: _____

לפי תנא קמא בברייתא _____ לפי ר' יהודה _____

המשך בבא מציעא דף קי"ח ע"ב

סיכום שקו"ט לברר האם משנתנו אליבא דר' יהודה

האם משנתנו אליבא דרבי יהודה	לפי רבי יהודה		לפי תנא דמשנתנו		
	מה הדין כשהזבל הזיק	האם מותר להוציא זבלו לרה"ר	מה הדין כשהזבל הזיק	האם מותר להוציא זבלו לרה"ר	
					לימא מתניתין דלא כר' יהודה
					אפילו תימא ר' יהודה
					והתנן, ר' יהודה אומר בנר חנוכה פטור
					לא, רשות דמצוה
					והתניא, כל אלו שאמרו מותרין לקלקל ברה"ר וכו'
					מסקנת הגמ' אלא מחוורתא

המשך בבא מציעא דף קי"ח ע"ב

כמקדמה להמשך דברי הגמ', נעתיק מה שכתב בספר "הליכות עולם" בשער ה' סעיף ז':
 וז"ל: אין הלכה כשיטה. פירוש, כל היכא שאומר בגמרא פלוני ופלוני סבירא להו כך, הוא
 שיטה. וקבלה היא ביד הגאונים ז"ל דלית הלכתא כשיטה. והטעם, יש מי שאומר, מפני
 שדרך חכמים לאחוז בדרך קצרה, ולפום דקא חזינא דקא מפרשי מאן דס"ל האי סברא
 ואמרי פלוני ופלוני אמרי כך, ידעינן דמיעוט הם האומרים כך, ורובא איפכא סבירא להו.
 הלכך לית הלכתא כוותיהו, דמאן דס"ל איפכא, הם הרבים, ויחיד ורבים הלכה כרבים.

אמר אבוי, א. רבי יהודה, ב. ורבן שמעון בן גמליאל, ג. ור' שמעון

כולהו סבירא להו, שכל מקום שנתנו לו חכמים רשות להניח את חפציו ברה"ר והזיק, פטור

א. רבי יהודה הא דאמרן, מה הדין שאמר ר' יהודה.

ב. רשב"ג נמי סובר כן, דתנן במשנתנו, רשב"ג אומר, אף מתקן הוא את מלאכתו לפני שלושים יום

איך משמע מדבריו שהוא סובר שאם הזיק פטור (רש"י ותוס' הרא"ש).

ג. ר' שמעון נמי סובר כן, דתנן במשנה במסכת בבא בתרא (דף כ' ע"ב)

"לא יעמיד אדם תנור בתוך הבית, אלא אם כן יש על גביו (חלל) גובה ארבע אמות" כדי שלא יאחוז האור בתקרה

אם היה מעמידו (את התנור) בעלייה, צריך שיהא תחתיו מעזיבה בעובי שלשה טפחים

ובכירה אם בא להעמידה בעליה, די שיהא תחתיה מעזיבה בעובי טפח, מדוע (רש"י).

ומסיים ת"ק את דבריו, ואם הזיק אע"פ שעשה כל ההרחקות הנ"ל, משלם מה שהזיק

ר' שמעון אומר, לא אמרו כל השיעורים הללו אלא לומר שאם הזיק, פטור מלשלם

סכס, המעמיד תנור בתוך ביתו, כמה צריך שיהיה רחוק מהתקרה

וכשמעמידו בעלייה, מה מוטל עליו לשים מתחתיו ובאיזה עובי

ואיזה עובי נצרך כדי להעמיד כירה בעלייה

הרחיק כל הרחקות הללו, ובכל זאת הזיק, מה הדין:

לפי תנא קמא לפי ר' שמעון

סיכום התנאים שסוברים שכל מקום שנתנו חכמים רשות, אם הזיק פטור

באלו מילים אמר את דבריו	לגבי מה אמר את דבריו	
		רבי יהודה
		ר' שמעון בן גמליאל
		רבי שמעון

המשך בבא מציעא דף קי"ח ע"ב

הקדמה: כתוב את כל בעלי המלאכה העוסקים באבני בנין, מחציבתם עד הנחתם בבנין

באר מה מלאכתו (רש"י)	בעל המלאכה	
		א.
		ב.
		ג.
		ד.
		ה.
		ו.

תנו רבנן, החצב שמסר לסתת, הסתת חייב. הסתת שמסר לחמר, החמר חייב. החמר שמסר לכתף, הכתף חייב. הכתף שמסר לבנאי, הבנאי חייב. הבנאי שמסר לאדריכל, אדריכל חייב.

בכל המקרים הנ"ל מהו הנזק שקרה (רש"י) 1. _____ 2. _____
 מדוע בכל המקרים חייב זה שהאבן מסורה לו (שם) _____
 ואם הניח האדריכל את האבן על הדימוס, באר מה זה "דימוס" (רש"י ד"ה כולן) _____
 והזיקה, באיזה אופן הזיקה (שם) _____
 כולן חייבין לשלם, מי הם כולן _____
 מה הטעם שאין רק האדריכל חייב (שם) _____
 ומדוע כולן חייבים (שם) _____

סכס, האם החיוב הוא מדין אדם המזיק, או משום שקיבלו עליהם אחריות הנזק:

כשנפל מידו _____ כשנפל מן הדימוס _____

מקשה הגמ', והתניא בברייתא אחרת, אחרון (האדריכל) חייב, וכולן פטורים

האם ברייתא זו מיירי שנפלה האבן מתוך ידו או שנפלה לאחר שהניחה על הדימוס _____

מתרצת הגמ', לא קשיא, כאן בשכירות, דהיינו, שהפועלים לא נתחייבו להשלים ביחד את הבנין, אלא ששכר כל אחד

למלאכתו (כגון לחצוב, לסתת, וכו'), ולכן אינם מקבלים אחריות על הכל, אלא כל אחד על מלאכתו

ולכן על מי מוטלת האחריות שתהא האבן מיושבת יפה _____

איזו ברייתא איירי בשכירות (רש"י) _____

כאן בקבלנות, דהיינו שנתחייבו להשלים ביחד את מלאכת הבנין, ולכן מי חייבין (רש"י) _____

ומדוע (שם) _____

סיכום הסתירה בין הברייתות, והתירוץ

הסתירה: מי חייב אם נפל האבן לאחר שהניחו	התירוץ		
	האם איירי בקבלנות או בשכירות	האם נתחייבו למלאכה מסוימת, או שכולן שותפין בבניית הבנין	ולכן על מי מוטלת האחריות שתהא האבן מיושבת יפה בדימוס
לפי ברייתא א' תנו רבנן החצב שמסר וכו'			
לפי ברייתא ב' והתניא וכו'			



בס"ד

בבא מציעא דף קי"ח ע"ב - קי"ט ע"א

גינת העליון



גינת התחתון

מתנני שתי גנות של שני בני אדם, **זו על גב זו**

דהיינו שהם סמוכות זו אצל זו, וקרקעית האחת גבוהה מחברתה

והירק צומח בינתיים. כזה

ר' מאיר אומר, שהירק הוא של העליון, מדוע (רש"י) _____

ר' יהודה אומר, שהירק הוא של התחתון, מדוע (רש"י) _____

אמר ר' מאיר, הרי אם ירצה העליון ליקח את עפרו (עפר גינתו), אין כאן ירק, ולכן למי שייך הירק _____

אמר ר' יהודה, הרי אם ירצה התחתון למלאות את גנתו בעפר, אין כאן ירק

מדוע אין כאן ירק? ולכן למי שייך הירק? _____

אמר ר' מאיר, מאחר ששניהן יכולין למחות זה על זה, מה יהיה כתוצאה ממחאתם (רש"י) _____

איך יכול למחות: העליון (שם) _____ התחתון (שם) _____

ולכן אין לקבוע למי שייך הירק על ידי מי שיכול למחות

אלא **רואין מהיכן ירק זה חי**, באר (רש"י) _____

ולכן למי שייך הירק (שם) _____

דעה נוספת למי שייך הירק, **אמר ר' שמעון, כל ירק שהעליון יכול לפשוט את ידו מתוך גינתו וליטול אותו**

הרי הוא שלו, והשאר (הירק שאין העליון יכול לפשוט ידו וליטול), הוא **של תחתון**

האם ר' שמעון סובר, כר"מ או כר' יהודה (רש"י) _____

א"כ מדוע השאר של התחתון (רש"י) _____

סיכום המשנה

הטעם (רש"י)	למי שייך הירק		
		לפי רבי מאיר	
		לפי רבי יהודה	
		ירק שהעליון יכול לפשוט ידו וליטול	לפי ר' שמעון
		השאר	

המשך בבא מציעא דף קי"ח ע"ב - קי"ט ע"א

גמ' אמר רבא, בעיקרו, כולי עלמא לא פליגי דעליון הוי

איזה חלק של הירק נקרא "עיקרו" (רש"י) _____

שבזה מי מודה למי _____ ומדוע לכו"ע דעליון הוי _____

כי פליגי, בנופו, איזה חלק של הירק נקרא "נופו" _____

מדוע פליג ר' יהודה וסובר שזה של התחתון (רש"י) _____

ר' מאיר סבר, שְׂדֵי (השלף) נופו בתר עיקרו, למי שייך עיקרו _____ ולכן הנוף למי שייך _____

ור' יהודה סבר, לא אמרינן שדי נופו בתר עיקרו שהרי הנוף דבר בפני עצמו, ולכן למי שייך הנוף _____

סיכום דין ירק הנמצא בין שתי גינות

החלק שבתוך הקרקע (עיקרו)		החלק שמעל הקרקע (נופו)	
למי שייך	הטעם	למי שייך	הטעם
לפי ר' מאיר			
לפי ר' יהודה			

ומביאה הגמ', שנחלקו ר' מאיר ור' יהודה גם לגבי מקח וממכר

(ואזדא לטעמייהו), דתניא, אילן קטן היוצא (שצומח) מן הגזע ומן השרשין

לגבי איזה עניין המחלוקת (רש"י דף קי"ט ע"א) _____

במקרה זו למי שייך הקרקע שבו נמצא האילן (שם) _____

באר מהו "גזע" (שם) _____ ומה הן "שרשין" (שם) _____

הרי אילנות אלו של בעל הקרקע, דברי ר' מאיר, היוצא מן השרשים שלו, דקרקע גמורה היא, והיוצא מן הגזע שלו, דסבר

שדי נופו בתר עיקרו, מה נחשב כאן "נופו" _____ ומה נחשב "עיקרו" _____

ולכן כל מה שגודל מן הגזע למי הוא שייך _____

ומדוע מה שגודל באילן עצמו שייך לבעל האילן (רש"י) _____

ר' יהודה אומר, אילן היוצא מן הגזע, הרי הוא **של בעל האילן,** דלא אמרינן שדי נופו בתר עיקרו

ומן השרשין הרי הוא של בעל הקרקע

סיכום דין אילן היוצא מן הגזע או מן השרשים

היוצא מן הגזע		היוצא מן השרשין	
למי שייך	הטעם (רש"י)	למי שייך	הטעם (רש"י)
לפי ר' מאיר			
לפי ר' יהודה			

המשך בבא מציעא דף קי"ח ע"ב - קי"ט ע"א

ותנן נמי מחלוקת ר' מאיר ור' יהודה גבי ערלה כי האי גוונא

דתנן, אילן קטן היוצא מן הגזע ומן השרשין של אילן גדול, לאחר שכבר עברו שלש שנות ערלה לאילן הגדול

האילן הקטן חייב בערלה, דברי ר' מאיר, משום דהוי כאילן חדש היוצא מן הקרקע, שהרי הוא סובר "שדי נופו בתר עיקרו"

ר' יהודה אומר, היוצא מן הגזע פטור מערלה, משום משום שסובר דלא אמרינן "שדי נופו בתר עיקרו" והוי כחלק מהאילן

הגדול, וכבר עברו עליו שלש שנים, והיוצא מן השרשין חייב בערלה, דהוי אילן חדש

סיכום חיובי ערלה באילן היוצא מן הגזע או מן השרשים

היוצא מן השרשין האם חייב בערלה	היוצא מן הגזע בתוך ג' טפחים			
	ולכן האם חייב בערלה	מדוע	האם הוא אילן בפני עצמו או שהוא חלק מהאילן הגדול	
				לפי ר' מאיר
				לפי ר' יהודה

סיכום המחלוקת ר"מ ור' יהודה אי אמרינן "שדי נופו בתר עיקרו" או לא

הדין לפי ר' יהודה שסובר דלא אמרינן "שדי נופו בתר עיקרו"	הדין לפי ר' מאיר שסובר "שדי נופו בתר עיקרו"	הנידון	
		לא שייך ולי' הירק	משנתנו שתי גנות זו על גב זו והירק בינתיים
		לא שייך האילן היוצא מן הגזע	אילן היוצא מן הגזע כשהאילן לאחד והקרקע לאחר
		האם חייב בערלה	אילן היוצא מן הגזע לענין ערלה

המשך בבא מציעא דף קי"ח ע"ב - קי"ט ע"א

וצריכי, באלו שני ענינים הוצרכו ר' מאיר ור' יהודה לחלוק _____
 דאי אשמועינן קמייתא, לגבי איזה ענין נחלקו בקמייתא _____
 היינו אומרים, שרק בהא קאמר ר' יהודה, שְׁמָה _____
 משום דממונא, ואין מקום להחמיר בזה, אבל גבי ערלה דאיסורא שיש בו מקום להחמיר _____
 אימא מודי ליה לר' מאיר, שְׁמָה הדין _____
 ואי איתמר בהא, במה _____
 היינו אומרים, שרק בהא קאמר ר' מאיר דהוצא מן הגזע נחשב כאילן חדש וחייב בערלה, משום דהוי איסורא, ולכן החמירו, _____
 אבל בההיא, במה _____
 אימא מודי ליה לר' יהודה, שְׁמָה _____ ומדוע _____
 לכן צריכי ר' מאיר ור' יהודה לחלוק בין לגבי ממונא ובין לגבי איסורא

סיכום הצריכותא

אילן היוצא מן הגזע	האם הוי ממונא או איסורא	לכן האם יש מקום להחמיר בזה	ולכן הוה אמינא שמי מודה למי בזה
לענין מקח וממכר (למי הוא שייך)			
לענין ערלה (האם הוא חייב בערלה או לא)			

שנינו במשנתנו, "אמר ר' שמעון, כל שהעליון יכול לפשוט את ידו וליטול הרי הוא שלו, והשאר של תחתון"

אמרי דבי רבי ינאי, ובלבד שלא יאנס, פירוש, שהעליון לא יסכן את עצמו בשעה שהוא פושט ידו ליטול את הירק

לפי דבריו, למי שייך הירק:

אם העליון יכול ליטול: שלא באונס. רק ע"י שיאנס את עצמו.

בעי רב ענן ואיתימא רבי ירמיה, במקרה שהעליון יכול לפשוט את ידו

וע"ז הוא מגיע רק לנופו של הירק, ואין מגיע לעיקרו, או מגיע לעיקרו ואין מגיע לנופו

איך שייך אופן זה (רש"י) _____

מאי - מה דין לפי ר' שמעון, באר שאלת הגמ' _____

אומרת הגמ' על ספק זה תיקו.

הערה: מקשה הרא"ש וז"ל: ותמהני למה עלתה בעיא זו בתיקו, כיון דטעמא דר' שמעון משום כל מה שהעליון יכול ליטול בפשיטות יד אינו מתיאש ממנו, ומן השאר הוא מתיאש, כי הוא בוש לשאול רשות מחבירו שירד למטה ויקחנו, א"כ מפשטא שפיר הך בעיא, כל שהעיקר יתלש עם הנוף של העליון והשאר לתחתון. ועיין שם בפלפולא חריפתא מה שמתרץ בשם הבית יוסף.

אמר אפרים ספרא (הסופר) תלמידו של ריש לקיש משום ריש לקיש, הלכה כר' שמעון

אמרוה קמיה דשבור מלכא, ושיבח את דבריו, את דברי מי אמרו לפניו (רש"י) _____

מי הוא שבור מלכא (שם) _____

מדוע לא רצה רש"י לומר שהכוונה לשמואל _____

ומדוע אין לומר שאמר כן על דברי אפרים ספרא _____

אמר להו שבור מלכא, אפריון חן שלנו נמטייה לרבי שמעון, היינו שדברי ר' שמעון נשא חן בעניו, ושיבח אותו על זה כך.

תם ונשלם שבח לקל בורא עולם

”הדרן עלך”

אחר השלמת הפרק יאמר זה ויועיל לזכרון בעזרת השם יתברך:

הדרן עלך פרק הבית והעליה והדרך עלן
דעתנו עלך פרק הבית והעליה ודעתך עלנו
לא נתנשי מינד פרק הבית והעליה ולא נתנשי מינד
לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי. יאמר ג' פעמים
נחזור עליך פרק הבית והעליה ותחזורי עלינו
דעתנו עליך פרק הבית והעליה ודעתך עלנו
לא נשכח ממך פרק הבית והעליה ולא תשכחי מאתנו
לא בעולם הזה ולא בעולם הבא

יהי רצון מלפניך, ה' אלקינו ואלקי אבותינו
שתהא תורתך אמנותנו בעולם הזה, ותהא עמנו לעולם הבא.
חנינא בר פפא, רמי בר פפא, נחמן בר פפא, אחאי בר פפא, אבא מרי בר פפא, רפרם בר
פפא, רכיש בר פפא, סורחב בר פפא, אדא בר פפא, דרו בר פפא.
הערב נא, ה' אלקינו, את דברי תורתך בפינו, ובפיפות עמך בית ישראל, ונהיה כלנו אנחנו
וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל, יודעי שמך ולומדי תורתך.
מאויבי תחפמני מצותיך, כי לעולם היא לי. יהי לפני תמים בחקיך, למען לא אבוש. לעולם
לא אשפח פקודיך, כי בם חייתני. ברוך אתה ה', למדני חקיך. אמן, אמן, סלה ועד.

מודים אנחנו לפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו
ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש, ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות:
שאנו משכימים והם משכימים, אנו משכימים לדברי תורה, והם משכימים לדברים בטלים.
אנו עמלים והם עמלים, אנו עמלים ומקבלין שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר.
אנו רצים והם רצים, אנו רצים לחיי העולם הבא והם רצים לבאר שחת,
שנאמר, "ואתה אלקים תורידם לבאר שחת, אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם,
ואני אבטח בך".

יהי רצון מלפניך ה' אלקי, כשם שעזרתני לסים פרק הבית והעליה,
כן תעזרני להתחיל (פרקים) מסכתות וספרים אחרים ולסימם,
ללמד וללמד, לשמור ולעשות ולקיים, את כל דברי תלמוד תורתך באהבה,
וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים,
יעמוד לי ולזרעי, שלא ימוש התורה מפני, ומפי זרעי וזרע זרעי עד עולם.

ותתקיים בי:

”בהתהלכך תנחה אתך, בשכבך תשמר עליך, והקיצות היא תשיחך.”
”כי בי ירבו ימיה, ויוסיפו לך שנות חיים.” ”אך ימים בימינה, בשמאלה עשר וכבוד.”
ה', עוז לעמו יתן, ה' יברך את עמו בשלום:

גף עם תשלומות לעמ"ד 4

בס"ד

בבא מציעה דף קט"ז ע"ב

סכס, מה יקבל כל אחד במקרה של בית ועלייה שהיו בהם 300 אבנים, ואחר שנפלו היו שם 200 אבנים שלימות ו-100 שבורות, ואחד מהם מכיר מתוך השלימות 50 שהם שלו, ונוטלן

כמה מקבל סה"כ		כמה לוקח ממה שנשאר		כמה אבנים נשארו		האם השני לוקח כנגדם 50 שלימות או שבורות	
שאינו מכיר	המכיר	שאינו מכיר	המכיר	שאינו מכיר	המכיר		
שבורות	שלימות	שבורות	שלימות	שבורות	שלימות	שבורות	שלימות
75	75	25	125	25	75	50	150
0	150	100	50	0	100	100	100
50	100	50	100	50	50	100	100

סבר רבא למימר

לפי קושית אביי

אלא אמר אביי